

A kortárs dráma útjain

Kaj Ádám *Tarantella* című szövegének közlése túlmutat a korábbi szórványos kísérleteken, melyekkel otthont szerettünk volna teremteni a műnemnek folyóiratunkban. Nemcsak a lapszámot meghatározó női vonatkozása miatt volt számunkra természetes megjelentetése, de a Szépirodalom új mikrorovatának bevezetése is egyben, hiszen a dráma az idei évfolyamtól állandó társa lesz a lírának és kispikának lapunkban. Terjedelmi lehetőségeinkhez mérten, így ezután a dramatikusszövegek kedvelői és akár az azt a színjáték textuális alapjának tekintő színházi szakemberek is megtalálhatják nálunk számításait. Folytonos jobbitó, fejlesztő szándékunknak megfelelően, az Egy mondat, Az eltűnt vers nyomában, a műfordítások és az egységes Testvérműzsák rovat után – hogy az önálló online felületet ne említsük – ez a következő fontos mérföldkő a megújult Pannon Tükör fiatal életében. Az éves tartalom már összeállt, de egyelőre nem szeretnénk róla többet elárulni, legyen minden alkalommal meglepetés a közölt írás.

Kaj Ádám *Tarantellája* a jelzett női kötődés mellett, amivel a szám korpuszába, az ifjú drámaíró-rendező eddigi munkáihoz is jól illeszkedik, éppúgy a történeti érdeklődés, az emlékéllátás gesztusa érhető nyomon benne, mint a *Színészköztársaságban* vagy a Babits elbeszélő költeményéhez írt keretjátékban (utóbbit a klasszikus líraművel együtt *Jónás könyve, Török Sophie előadásában* címmel vitte színre). A valóságvonatkozás azonban ezúttal nem teljes, mivel darabjának két hőse közül csak a „magyar Szapphó” volt élő személy, Lónyay Erzsébet pedig Weöres közismert Psychéje. Kettejük találkozását, kapcsolatát, élethez és irodalomhoz való eltérő viszonyát, az ebből fakadó kollíziót mutatja be a *Tarantella*, melyet át- meg átjár a XIX. század elejének levegője.

Míg Dukai Takách Judit még a szentimentalizmusért lelkesedik, Goethe-t tekinti példaképnek, s sárga mellényben, a *Werther* zárlatát parafrázálva készül komikus öngyilkosságára egykori szeretője, Berzsenyi miatt, addig a vele egykorú Psyché már ízig-vérig a romantika gyermeke, aki kineveti barátnője idolkait és inkább Hölderlint bálványozza, Kisfaludy Sándornak akar megfelelni. Társadalmi helyzetük is eltér: előbbi dukai otthonában ülő, magányos nemesleány és irodalmi csillag, kiterjedt kapcsolatrendszerrel, utóbbi részben cigányszármazék, világgjáró bárófeleség, a testi szabadság híve, és pályakezdőként, tehetsége révén szeretne költői érvényesülést kiharcolni. Egyikük a múltból él, a másik a jelenben. Nem véletlen, hogy Psyché forgószélként dúlja fel Dukai addigi világát és nemcsak megmenti, de szerelmével boldoggá teszi, igazi életre galvanizálja őt. Mikor elmegy, Judit nehezen törődik ugyan bele elvesztésébe, ám már nem kísérel megölni magát, hanem megkeményedik, s ha lassú léptekkel is, nyilván elindul majd az elnyert másik, új élete felé.

A lélekváltozások festésén túl, a szerző plasztikusan helyezi bele saját korukba, ismert sorsfolyamukba is alakjait. A Dukai esetében ez az első házasságát közvetlenül megelőző időszak, mikor Berzsenyi elismerően írt róla Kazinczynak és Festetics gróf meghívta a Helikoni ünnepségekre, Lónyay Erzsébetnek pedig a „bolyongás éveit” után az „asszony-évek” kezdete, az egyre kimunkáltabb poézis kora. Talán érdekes lehet még a drámában jelen nem levő, Juditra mégis nagy árnyat vető „magyar Horác” alakja, akinek ábrázolása – ahogyan a szerző is utal rá – egészében fikció. Alkatától, személyiségétől távol is állt itteni szerepköre, ráadásul 1817 az ő költészetében is fordulópont, hiszen, noha februárban a keszthelyi találkozón különösen kitüntette figyelmével a házigazda, röviddel később jelent meg a Tudományos Gyűjteményben Kölcsey bírálata, ami végül elhallgatásához, lírájának lassú elhalásához vezetett. A két poetrina mellett, jóllehet közvetve és nem a legemelkedettebben, de neki is emléket állít Kaj Ádám darabja.